

mere ligelig udformning af alliancen end den, der faktisk realiseredes i 1950'erne. Siden har der fra tid til anden været gjort forsøg på at mindske USA's politisk-militære dominans i alliancen, men med begrænset effekt. Det mest radikale var de Gaulles forslag i 1958 om danelse af et »direktorium« bestående af USA, Storbritannien og Frankrig til at udstikke alliancens overordnede politik.

I den nuværende situation kan man groft taget forestille sig en ændret vægtfordeling inden for NATO-samarbejdet på to måder: (1) ved institutionelle ændringer, som direkte sigter på at styrke den europæiske indflydelse politisk og militært, og (2) ved en ændret økonomisk og forsvarsmæssig byrdefordeling, der mere indirekte får den samme virkning. Hver af disse mulige udviklinger vil kunne medføre midlertidige spændinger mellem de to dele af alliancen.

Det første forsøg på at skabe et særligt europæisk forum inden for NATO-rammen blev gjort i 1968 med oprettelsen af den såkaldte Eurogruppe, hvor de europæiske NATO-forsvarsministre mødes til regelmæssige uformelle samtaler om det europæiske forsvarsbidrag. Oprettelsen af gruppen skulle fortrinsvis tage brodden af voksende krav i den amerikanske kongres om troppetilbagestrækninger fra Europa (Mansfield-resolutionerne). Gruppen har givet de europæiske forsvarsministre mulighed for at drøfte forsvarsspørgsmål uden amerikansk tilstedeværelse, ligesom den har været rammen om et øget samarbejde om våbenanskaffelser. Men dens hovedvirke har ligget på PR-planen ved at publicere og tydeliggøre det europæiske forsvarsbidrag over for en skeptisk amerikansk kongres.

Eurogruppens begrænsning ligger i, at den fungerer i forsvarsminister-regi, og at den vanskeligt kan diskutere »tunge« sager såsom den overordnede militære og politiske strategi eller en videre udbygning af en fælles våbenproduktions- og anskaffelsespolitik. Det første skyldes især hensynet til USA, det sidste at Frankrig ikke deltager i Eurogruppen. Frankrigs ikke-deltagelse i NATO's integrerede forsvar er i det hele taget en væsentlig hæmsko for forsøg på at løse »søjle«-spørgsmålet inden for NATO's rammer. Der foreligger ingen officielle planer eller overvejelser om ændringer af NATO's politiske struktur med henblik på at styrke den europæiske indflydelse inden for alliancen.

Siden 1950 har NATO's militære organisation på ledelsesplan været karakteriseret ved, at den øverstbefalende for USA's landstyrker i Europa (CINCEUR) samtidig er designeret øverste chef for NATO's styrker i Europa (SACEUR). Denne ordning var del af det arrangement, der fik USA til at forpligte sig til en permanent militær tilstedeværelse i Vesteuropa (på ca. 300.000 mand), og er senere befæstet ved det forhold, at alliancens kernevåben i Vesteuropa (med undtagelse af Frankrigs og en del af de britiske) er undergivet amerikansk kontrol. Så længe NATO-forsvaret forbliver afgørende afhængigt af såvel amerikanske landstyrker som kernevåben, vil en ændring af kommandoforholdene også kunne få konsekvenser for alliancens strategi og forsvarsmuligheder, f.eks. derved at de nukleare elementer nedtones. Omvendt vil en mindsket militær afhængighed af USA, eksempelvis i form af en øget konventionalisering af NATO-forsvaret og en ændret byrdefordeling mellem USA og Vesteuropa, også gøre en ændring af kommandoforholdene mere naturlig.

Der kan således tentativt opstilles to hovedforudsætninger for en institutionel løsning i NATO-regi: en nærmere inddragelse af Frankrig i NATO-samarbejdet og en ændret byrdefordeling mellem USA og Vesteuropa. I løbet af 1980'erne er Frankrig rykket NATO-samarbejdet væsentlig nærmere, bl.a. gennem en intensivering af det forsvarsmæssige samarbejde især med Forbundsrepublikken Tyskland, men også med Storbritannien. På det uformelle plan er der nu en betydelig grad af samarbejde mellem Frankrig og NATO, men dette standser ved to afgørende forhindringer: Frankrigs afvisning af at integrere sine kernevåben og dets vægring ved at formalisere den stedfundne tilnærmelse til NATO.

På forsvarsproduktionens område eksisterer der dog et formaliseret samarbejde mellem Frankrig og de øvrige europæiske NATO-medlemmer, nemlig IEPG (Independent European Programme Group) nedsat i 1976. IEPG, der formelt står frit i forhold til NATO, har overtaget de fleste af Eurogruppens funktioner vedrørende fælles våbenproduktion (Tornado- og Jaguar-flyene, Roland-missilet m.fl.), standardisering m.v. og er i dag det centrale forum for vesteuropæisk rustningssamarbejde. IEPG har lagt stor vægt på at fremme en mere ligelig an-